

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii

dr hab. Kamilla Bargiel-Matusiewicz

Warszawa, 25.10.2021r.

Katedra Psychologii Zdrowia i Rehabilitacji

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

**Recenzja dotycząca rozprawy doktorskiej pani Katarzyny Bąbik zatytułowanej
„Skuteczność terapii behawioralnej u dzieci z trudnościami w karmieniu”
napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Pawła Ostaszewskiego oraz dr hab. n.
med. Andrei Horvath-Stolarczyk**

Niniejsza rozprawa doktorska stanowi cykl czterech artykułów naukowych opublikowanych w języku angielskim w czasopismach naukowych, których wybór jest adekwatny wobec podjętej przez Doktorantkę problematyki. Publikacje mają charakter interdyscyplinarny, gdyż obejmują obszar psychologii oraz medycyny. Natomiast model teoretyczny, który Autorka wykorzystwała w podjętych przez siebie dociekaniach naukowych jest zakorzeniony przede wszystkim w psychologii.

Głównym celem badań podjętych przez Autorkę było całościowe ujęcie problemu trudności w karmieniu u dzieci. Szczególna rola w realizacji niniejszego celu, w zamierzeniu Autorki, miała przypadać psychologicznym mechanizmom analizowanym z perspektywy rozwoju zjawiska trudności w karmieniu u dzieci, a także z perspektywy ich wykorzystania do opracowania i ewaluacji interwencji skierowanej na redukcję/eliminację wspomnianych trudności.

Projekt badawczy składał się z czterech elementów, które zostały przedstawione w odrębnych publikacjach naukowych.

Sposób prezentacji poruszanej tematyki można ocenić pozytywnie. W pierwszej części dysertacji Autorka zamieściła wstępne informacje kluczowe dla zrozumienia idei całego

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii

projektu badań. Do rozdziału drugiego pt. Założenia i cele pracy, można mieć uwagę, że jego treść nie odzwierciedla w pełni tytułu, gdyż Autorka nie umieściła w nim prezentacji założeń, rozumianych jako aksjomaty, których przyjęcia wymaga procedura badań, i które przekładają się następnie na interpretację wyników w ramach określonego paradygmatu.

Można wskazać na pewien niedosyt w zakresie omówienia w części wstępnej pracy głównych założeń nurtu behawioralnego, który stanowi podłoże teoretyczne projektu. Nurt ten przekładał się na decyzje Autorki w zakresie poszukiwania przyczyn opisywanych problemów z odżywianiem, a także na stworzenie modelu eksperymentalnego, w którym główną rolę pełni interwencja behawioralna. Szkoda, że wśród celów projektu nie zostały

wymienione cele odnoszące się stricte do teorii psychologicznej np. w postaci weryfikacji konkretnego modelu, który pozwalałby na pogłębienie wiedzy o roli wybranych zmiennych w mechanizmie warunkowania sprawczego.

Następnie autorka umieściła w wersji oryginalnej (opublikowanej) wszystkie cztery artykuły składające się na cykl. Po nich natomiast pojawia się część podsumowująca oraz wnioski. Ostatnia część pozwala w uporządkowany sposób spojrzeć na najważniejsze rozstrzygnięcia sformułowane w oparciu o uzyskane wyniki. Natomiast podobnie jak w części wstępnej,

brakuje nieco mocniejszego odniesienia rezultatów do teorii psychologicznej stanowiącej podłoże podjętych badań. Warto byłoby pod tym kątem rozwinąć szczególnie ostatni z prezentowanych na stronie 86 wniosków, który dotyczy efektywności interwencji behawioralnej w aspekcie redukcji trudnych zachowań podczas posiłku, zwiększenia akceptacji doustnego przyjmowania pokarmów oraz poprawy wskaźnika masy ciała.

Pierwszym etapem prezentowanego jako rozprawa doktorska projektu badań, było badanie przekrojowe, które miało na celu ocenę obrazu klinicznego oraz częstości występowania trudności w karmieniu dzieci w populacji polskiej.

Drugim etapem był systematyczny przegląd piśmiennictwa, który miał umożliwić podsumowanie wyników przeprowadzonych do tej pory badań nad wpływem metod

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii

karmienia niemowląt oraz dzieci na ryzyko wystąpienia trudności w karmieniu po pierwszym roku życia.

Trzecim etapem było przygotowanie (tłumaczenie, międzykulturowa adaptacja, walidacja) narzędzia, które następnie miało być wykorzystane na etapie ewaluacji planowanej interwencji.

Czwartym i jednocześnie kluczowym etapem było przeprowadzenie oraz ewaluacja interwencji behawioralnej skierowanej na wzrost akceptacji doustnej pokarmów u dzieci z zaburzeniami polegającymi na ograniczaniu lub unikaniu przyjmowania pokarmów (ARFID) oraz dokonanie porównania z efektywnością tzw. interwencji dietetycznej.

Jeśli chodzi o kolejność wymienionych powyżej etapów, można sformułować uwagę, iż systematyczny przegląd piśmiennictwa mógł zostać wykonany jako etap pierwszy. Dodatkowo mógł zostać uzupełniony również o zebranie informacji w nieco szerszym kontekście, a mianowicie w odniesieniu do interwencji behawioralnych stosowanych wobec dzieci w zbliżonym przedziale wiekowym, dotyczących np. kilku wybranych problemów, zachowań wymagających modyfikacji. To pozwoliłoby spojrzeć na interwencję behawioralną z szerszej perspektywy, która wzmocniłaby wartość teoretyczną całego projektu.

Projekt badań został przeprowadzony z dużą starannością w zakresie dbałości o poprawność metodologiczną. Jego niewątpliwą zaletą jest również aplikacyjność, możliwości wykorzystywania zaproponowanej interwencji w terapii dzieci. Aczkolwiek uznanie ewaluowanej metody jako standardowej terapii zalecanej w odniesieniu do tej grupy problemów z odżywianiem, będzie wymagało uprzedniego powtórzenia badań na większej próbie. Warto tutaj dodać, że Autorka jest świadoma ograniczeń wynikających ze stosunkowo małej liczebności próby w badaniu zrealizowanym jako czwarty, ostatni etap projektu.

Jeśli chodzi o wybrane bardziej szczegółowe kwestie dot. elementów projektu, warto wskazać na wkład Autorki w zakresie zwiększenia dostępności w badaniach polskiej populacji skali montrealskiej (Montreal Children's Hospital Feeding Scale -MCH-FS), która umożliwia szybkie identyfikowanie trudności w karmieniu u dzieci od szóstego miesiąca

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii

życia do szóstego roku życia. W odniesieniu do niniejszej skali można wskazać na specyfikę sformułowania dwóch ostatnich pytań, która może stanowić pewien mankament w zakresie możliwości ujęcia pełnego spektrum wpływu sytuacji karmienia dziecka na relację z głównym opiekunem czy też ogólnie na relacje w rodzinie. Pytania, które dotyczą tychże właśnie aspektów nie uwzględniają bowiem pozytywnego wpływu. Odpowiedzi można zaznaczyć w obrębie kontinuum od wpływu bardzo negatywnego do braku wpływu.

Podsumowując, można stwierdzić, iż niniejsza rozprawa doktorska ma nowatorski charakter i stanowi oryginalne ujęcie podjętej problematyki w sensie koncepcyjnym i badawczym.

Badania zaprezentowane przez Autorkę stanowią wkład w próbę zrozumienia roli psychologicznych mechanizmów analizowanych z perspektywy rozwoju zjawiska trudności w karmieniu u dzieci, a także z perspektywy ich wykorzystania do opracowania i ewaluacji interwencji skierowanej na redukcję/eliminację wspomnianych trudności. Wkład ten mógł natomiast zostać przez Autorkę mocniej zaakcentowany w przygotowanej dysertacji.

Rozprawa odpowiada warunkom określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz. U. Nr 65 poz. 595). Rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Autorka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie psychologii oraz posiadaniem umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

K. Bargiel-Matusiewicz

Dr hab. Kamilla Bargiel-Matusiewicz